PRIMORSKI DNEVNIK

GLASILO OSVOBODILNE FRONTE ZA SLOVENSKO PRIMORJE

Leto 2. štev. 362 - Cena 4.- lire | Poštnina plačana v gotovini Spedizione in abbon. postale | TRST, torek, 6. avgusta 1946 | Uredništvo in uprava, Piazza Goldoni št. 1 - I. Tel. št. 93806 93807, 93808. Rokopisi se ne vračajo

Konferenca mora omogočiti narodom, ki so bili razkosani med raznimi do včeraj agresivnimi državami, da se končno združijo in postanejo svobodni. Storiti se mora vse za zagotovitev miru na njihovih mejah.

KARDELJ

DRUGI TEDEN MIROVNE KONFERENCE

Kardelj v odboru za poslovnik o nalogah konference: Najti mora pravične rešitve in poskrbeti, da bivše sovražne države ne bodo mogle nikogar več napasti

Pariz, 5. — Francosko gostoljubje prihaja ob zasedanju mirovne konference v Parizu do izraza tudi v izdatkih. Konferenca velja Francijo po en milijon frankov na dan. Veliko starinsko luksemburško palačo so poleg tega znotraj modernizirali in jo opremili z vsemi mogočimi tehničnimi napravami. 500 ljudi streže radijskim aparaturam, 200 avtomobilov je na dvorišču stalno na razpolago vsem mogočim udeležencem konference, 80 telefonskih vodov veže palačo le s hoteli, iz so po njih nastanjene razne delegacije. Na stotine tipkaric odpravlja uro za uro skladovnice not, sklepov, predlogov, dopolnil in drugih dokumentov. 64.000 funtov so vložile razne naprave in napeljave, 18 milijonov frankov adaptacija stare palače. Tako so si v Parizu mnogo prizadejali, da bi dali konferenci vso tisto zunanjo obliko, ki ji omogoča zadostiti vsaj naglemu poslovanju in vsestranskemu ustrezanju vsem mogočih zahtev, tehničnemu opremljevanju pa četudi le formalnim demokratičnih načel.

Toda norveški zunanji minister Lange je včeraj v Parizu poudaril, da želi Norveška obnovo onega sedanjega sodelovanja med zavezniki, ki je prišlo do izraza za časa vojne in katerega plod je tudi ta konferenca. Treba je predvsem pripomoči, da bo konferenca delovno pričela delovati v boljši atmosferi. Da se je konferenca sploh sestala, je nedvomno zasluga štirih velesil, ki so uredile vsaj nekaj najtežnejših vprašanj, čeprav jim ni uspelo rešiti vseh. Spričo tega ni nobenega razloga, da bi se pričele ustvarjati razlike med malimi in velikimi silami o vprašanjih, ki jih konferenca reši. Če smo sami svobodni, je dejal, se moramo zavedati, da smo se sicer vsi borili v pravkar prestani vojni, da pa je to zgodilo s končnim uspehom le spričo sporazuma, ki so ga dosegle predvsem štiri velesile.

Kljub zamudi - nedeljski počitek

Čeprav mnogi kritizirajo, da se konferenca prepočasi razpleta, je bila luksemburška palača včeraj prazna. Nekaj delegacij je celo zapustilo Pariz, druge so imele svoja medsebojna posvetovanja. Tako se je Attlee odpravil na svoj «weekend». Spaak se je za nekaj ur odpravil domov v bližnji Bruselj in tudi Bidault se je umaknil na deželo.

Plenum konference se verjetno ne bo sestal pred torkom ali sredo, preden v odboru za poslovnik ne bodo zaključili debat o večini, s katero naj se uveljavljajo posamezni več ali manj bistveni predlogi, pa še o nekaterih manjših procedurnih vprašanjih.

Med tem so v Londonu objavili, da se je Attlee vendar le odločil poveriti vodstvo angleške delegacije v Parizu Alexandru, dokler ne bo prišel v Pariz zunanji minister Bevin, ki je pričel medtem že okrevati.

Poziv premaganim državam

Službeno pa so sedaj pozvali na konferenco zastopnike vseh pet premaganih držav, ki se naj z njimi sklenejo prve mirovne pogodbe. Nekaj delegacij je že v Parizu, med njimi bolgarska. Večji del italijanske je odpotoval, še preden je dobil poziv, za sredo pa napovedujejo prihod poslednjih italijanskih delegatov pod vodstvom De Gasperija, Peter Nenni pa je danes dopoldne odpotoval nazaj v Rim. Kaže, da bo v kratkem nadaljeval svoje propagandno potovanje po svetu.

Za in proti dvetretjinski večini

V odboru za poslovnik se je davi nadaljevala razprava o eni glavnih točk konferenčnega poslovnika. Do prvih popoldanskih ur se odbor še ni mogel odločiti, ali naj konferenca in posamezni odbori sklepajo o perečih vprašanjih z navadno večino (11 glasovi) ali z dvetretjinsko (14 glasovi). Za drugi predlog govorijo sklepi Sveta zunanjih ministrov štirih velesil, kakor so bili sprejeti pred skoraj štirimi tedni, za drugo nekaj delegacij manjših zapadnih držav z nizozemsko na čelu. Do davi je bilo razmerje sil naslednje: ZSSR, Jugoslavija, ČSR, Poljska, Ukrajina in Bela Rusija so za dvetretjinske odločitve, če že ne še posebej za pristanek vsake neposredno prizadete države na rešitev vprašanja, ki jo najneposredneje zadeva. Za odločitve z navadno večino so se doslej izrazile Avstralija, Nizozemska, Belgija, Kanada, Grčija in Brazilija. Ostale države se do današnje seje odbora še niso dokončno izrekle, tako Zedinjene države, Velika Britanija, Francija, Norveška, Južna Afrika, Kitajska, Abesinija, Nova Zelandija in Indija. Toda države, kakor Kanada, Avstralija in Nova Zelandija zatrjujejo, da jim gre le za načelo, srednje-evropske države pa so danes spet ponovno poudarile, da gre za stvari, ki jih zadevajo v živo.

Kmalu po začetku današnje jutranje seje odbora, ko je nizozemski delegat še enkrat branil svoj predlog o navadni večini, ki naj z njo konferenca in njeni odbori odločajo o vseh vprašanjih, pa ga je podpel tudi brazilijski zunanji minister Fontoura, se je oglasil k besedi jugoslovanski glavni delegat tov. Kardelj. Govoril je v ruščini. Poudaril je:

Pri vojne nismo govorili o vedenju, marveč o deležu, ki ga hoče doprinesti ena ali druga država k skupnemu naporu. Kdor je hotel razumeti, je vedel, da je bil ta skupen napor posvečen miru. Vse države, je nadaljeval, ki sodelujejo na konferenci, so poslale svoje delegate v Pariz z iskreno željo, da bi dosegle čim večji sporazum. Kar pa je važno za nas, je naglasil, je sporazum o stvari, ne pa juridična ali formalna večina. Nikakor ni potrebno, da se razidemo po konferenci ločeni v nasprotne bloke. Sklepi konference bodo vezali vse za vso bodočnost. Konferenca ni navaden parlament, ki se lahko povrača k že sprejetim sklepom. Sklepi te konference bodo osnova mirovne organizacije sveta.

Kardelj se je dotaknil tudi odnošajev med velikimi in malimi državami in je izrazil svoj odpor proti načinu, kako so o tem razpravljali. Ne gre za štiri velesile v nasprotju z 17 drugimi, marveč enostavno za pozitivne odnose med malimi in velikimi silami. Naloga te konference ni, da izkoplje prepad med narodi, marveč nasprotno, da zbliža njih vidike. Najti mora pravične rešitve, ki bodo po godu malim državam, in urediti mora usodo bivših italijanskih kolonij ter poskrbeti, da bivše sovražne države ne bodo mogle nikogar več napasti.

Rečeno je bilo, da bi načrt konferenčnega poslovanja, kakor so ga določili veliki štirje, utegnil biti v škodo suverenim pravicam konference. Jugoslavija pa je prepričana, da je procedura, kakor so jo določili štirje veliki, najboljša metoda za delo na konferenci. Poleg tega bo dvetretjinska večina preprečila formacijo dveh nasprotujočih si blokov. Sklepi bodo na ta način sprejeti s tako veliko večino, da bo nanje pristala tudi mednarodna javnost. Sklepi pa, ki bi jih konferenca sprejela z 11 proti 10 glasovi, bi bili ob vso svojo vrednost in bi predstavljali docela formalne odločitve. Zato bo Jugoslavija glasovala za določbo o dvetretjinski večini, ker se le taka večina najbolj približuje popolnemu sporazumu, ki je dejansko osnovni pogoj uspeha.

Enako Poljska in ČSR

Po Kardelju sta govorila Novozelandec Jordan, ki se je izrazil za angleški dopolnilni predlog, ter poljski delegat, ki je ugotovil, da more demokracija, na katero so se sklicevali zagovorniki navadne večine, uspevati samo v atmosferi trajnega in mirnega medsebojnega sporazumevanja. To pa je v sedanjih okoliščinah mogoče doseči le ob harmoniji štirih velesil. Poljska ni velika sila, pa bo spričo omenjenega vendarle podpirala sklepanje z dvetretjinsko večino.

Tudi češkoslovaški delegat Clementis se je izrazil za dvetretjinsko odločevanje o posameznih vprašanjih na konferenci in v njenih odborih. Tako bodo sklepi večje veljave in bodo tudi v skladu z načeli, ki so se po njih ravnali štirje veliki upoštevajoč interese vseh držav.

Belgijski delegat se je izrazil proti angleškemu kompromisnemu predlogu, ki je bil stavljen že v soboto in po katerem naj bi se vsi sklepi ponovno predložili štirim zunanjim ministrom velesil, in sicer taki, ki bi jih sprejeli z dvetretjinsko večino, ne da bi o njih glasovali zastopniki štirih velesil, kakor tudi taki, ki bi jih obče, ne glede na to omejitev sprejeli s tako večino. Ponovno je zagovarjal odločitve z navadno večino.

Angleški delegat MacNeil je zagovarjal svoj sobotni predlog in podprl ga je tudi Byrnes, ki je menil, da bo često težko doseči dvetretjinsko večino, ker so se štirje veliki odločili vztrajati pri svojih načrtih. Pač pa bodo Zedinjene države v konferenčne zaključke na osnovi dvetretjinske večine zagovarjale v okviru Sveta zunanjih ministrov velesil. Svet bo moral razpravljati tudi o takih zaključkih, ki bodo na konferenci sprejeti z navadno večino, Zedinjene države jih ne bodo mogle na enak način podpirati.

Kitajski delegat, ki se je prvotno namenil podpreti nizozemski predlog o navadni večini, se je odločil za angleško kompromisno formulo.

Od 13. do 16. ure je odbor prekinil svojo razpravo.

Molotov proti omahljivcem in vojnim hujskačem

Ob glasovanju z navadno večino bi 9 žrtev invazije lahko ostalo v manjšini po zaslugi 12 držav, ki invazije niso doživele

Na popoldanski konferenci je najprej norveški delegat podprl Byrnesovo stališče in naglasil, da bi dvetretjinska večina na tej konferenci predstavljala resno privoljenje, kar bi bilo glavno. Posebej je treba upoštevati one, ki so najbolj zainteresirani na zgradbi miru.

Kanadec Cahoon je izrazil upanje, da bo britanski spreminjevalni predlog odobren. Beloruski delegat Kiseljev se je odločno izrazil za sklepanje z dvetretjinsko večino. Poudaril je, da trditve o dveh blokih velikih in malih narodov ni nikjer nobenega sledu.

Ob splošni pozornosti je tedaj spregovoril sovjetski zunanji minister Molotov. Govoril je skoraj pol ure.

Nastopil je proti nizozemskemu in britanskemu sprimenjevalnemu predlogu. Predlagal je sporazum glede glasovanja, tako da bi morali biti kot predlogi konference predloženi zunanjim ministrom velesil le oni, ki bi bili na konferenci sprejeti z dvetretjinsko večino. Ostali predlogi pa bi morali biti predloženi zunanjim ministrom štirih velesil le kot predlogi posameznih delegacij. Molotov je odločno kritiziral britansko stališče, ki je v nasprotju z onim, ki ga je zavzel svet zunanjih ministrov velesil kot celota. Včeraj, je dejal, je bila Velika Britanija enega mnenja, danes je drugega in to se mi zdi čudno. Tudi vprašanje ameriškega delegata Byrnesa ni dosledno. Spočetka ni hotel, da bi se štirje zunanji ministri v času konference sestali, takoj pa je pristal na to, ko so se zato izrekli Kanadci.

Devet je držav, je Molotov nadaljeval, ki so postale žrtve invazije in ki jih mirovne pogodbe, o katerih razpravljamo, najbolj zadevajo. Ob glasovanju z navadno večino bi lahko teh 9 držav ostalo v manjšini po zaslugi 12 držav, ki invazije niso doživele. Ta konferenca pa mora služiti miru in nikakim drugim interesom.

Misleč na sporna vprašanja, ki tudi v Svetu zunanjih ministrov niso bila rešena in ki jih je omenil Byrnes na dopoldanski seji odbora, je Molotov poudaril: Mnogo dela nas čaka, da rešimo ta vprašanja in tudi vsa ona, ki pravkar nastajajo. Kljub temu puščajo sklepe sveta zunanjih ministrov velesil o proceduri sedaj na cedilu njegovi lastni člani. «Tiste pa, ki vztrajajo pri navadni večini, vprašujem», je naglasil, «ali hočejo še povečati nesporazum, da bi našli razpoko, ali jo hočejo še povečati, da bi iz nje izvajali svojo korist. In vendar sem prepričan, da take želje ne more biti v nobenem izmed nas». Obsodil je «nesrečneže in avanturiste, ki proglašajo za svoj namen snovanje tretje svetovne vojne». Nikakor ne smemo napraviti, je poudaril, niti enega koraka v prilog onim, ki špekulirajo z novo svetovno vojno. Nasprotno jih moramo za vsako ceno izolirati in onemogočiti njihove naklepe.

Sovjetska zveza smatra, da je dvotretjinska večina najprimernejša za uveljavljenje interesov konference. Sovjetska zveza sodi, da bi bilo povsem primerno, ko bi Svet zunanjih ministrov velesil proučil tudi mnenje onih, ki ne bi dosegli dvetretjinske večine. Spričo tega svetuje, da bi države, ki bi glasovale za kakšen predlog, ne da bi bila na konferenci zanj dosežena dvetretjinska večina, tak predlog predložile posebej Svetu zunanjih ministrov v proučitev.

Ob 18.30 je bila seja znova prekinjena.

O tržaškem statutu še nikake odločitve

Pariz, 5. — Odbor izvedencev, ki so mu zastopniki štirih velesil poverili proučevanje in pripravo konkretnega predloga o statutu Tržaškega svobodnega ozemlja in njegovega pristanišča, je bil ves pretekli teden vneto na delu. Kaže pa, da v odboru niso dosegli nikakega važnejšega sporazuma o vprašanju Julijske krajine, tako da niso niti malo napredovali.

Sporazuma tudi ni dosegel odbor pomorskih strokovnjakov, ki ga je imenoval Svet zunanjih ministrov štirih velesil in ki naj bi pripravil dokončne predloge o tem, katerim velesilam naj pripadajo italijanske vojne ladje. Nerešeno je ostalo še posebej vprašanje o usodi italijanskih oklepnic «Vittorio Veneto», «Italia» in «Giulio Cesare». Verjetno bodo morali zunanji ministri velesil sami ukrepati o tej stvari.

Byrnes o spornih vprašanjih

Pariz, 5. — Ameriški zunanji minister Byrnes je sinoči izrazil poročevalcu agencije «Reuter» svoj vtis, da mirovna konferenca dobro napreduje in imajo delegati manjših narodov priložnost izraziti svoje mnenje. Byrnes meni, da bo 17 manjših držav lahko stavilo svoje predloge o 32 vprašanjih, ki se o njih štirje zunanji ministri velesil niso mogli odločiti. Glavna med njimi so: 1. meja med Italijo, Jugoslavijo in Tržaškim mednarodnim ozemljem, 2. tržaški statut, 3. vojna odškodnina, ki jo razen Sovjetske zveze tudi druge države zahtevajo od Italije, 4. vprašanje svobodne plovbe po Donavi, sprememba bolgarskih meja.

Byrnes je opozoril tudi na nekatere smernice, ki veljajo za ameriško delegacijo. Uveljaviti bo skušal načelo, da noben zastopnik štirih velesil ne bo sprejel predsedstva v kateri koli izmed teh komisij, za preučevanje osnutkov mirovnih pogodb. Preprečiti bo skušal, da bi delegat kakšne države, ki meji na bivšo sovražno državo, predsedoval komisiji, ki bo preučevala njo zadevajočo mirovno pogodbo.

Brazilija za internacionalizacijo Trsta

Medtem je brazilijski delegat Fontoura, ki naj bi v imenu vseh južnoameriških latinskih držav zagovarjal milejši mir za Italijo, izjavil agenciji «Reuter», da je za načrt štirih velesil o internacionalizaciji Trsta. V Trstu naj bi se ustvaril tak sistem, ki bi bil vsem prizadetim državam najbolj po godu.

V ostalem pa je zagovarjal umerjenejši mir za Italijo. Govoril je nadalje o vprašanjih procedure in nazadnje izjavil na tozadevno vprašanje novinarja, ako bi Sovjetska zveza v okviru konference načela Špansko vprašanje, da se s tem vprašanjem že bavijo Združeni narodi in ima mirovna konferenca dovolj posla s svojimi problemi.

Intrige s proceduro

Beograjska „Borba" o nasprotnikih sporazuma in miru

Beograd, 5. - Tanjug — Beograjski tisk posveča posebno pozornost pariški mirovni konferenci, ki jo ocenjuje po vsem njenem razvoju in po posameznih aspektih.

Tako «Borba» že v naslovu svojega članka opozarja, kako tiči za razpravami o proceduri poizkus, da bi se oviralo delo konference. Ovirala naj bi se izvedba onih načel, ki so jih zavezniki proglasili v času vojne, in tudi izvedba sporazumov, ki so bili doseženi na osnovi teh načel. Avstralija, Grčija in Nizozemska skušajo postaviti namesto dvetretjinske navadno večino glasov za odločanje na konferenci in v odborih ter tako spodnesti veljavo vsega onega, kar so štirje zunanji ministri velesil predložili na osnovi sporazumov iz časov vojne in po njej. V interesu trajnega miru je Jugoslavija pristala na predlog o dvetretjinski večini s posebno rezervo v zvezi s primeri, ki zadevajo etnično stran interesov zavezniških držav. Tako ni branila le pravic jugoslovanskih narodov, marveč vseh malih držav. Zaman si prizadevajo neki krogi, da bi svet prepričali o tem, kako bi naj bili sklepi na osnovi navadne večine v interesu majhnih držav. S tem skušajo le znova sejati razdor med velikimi in malimi, izpodkopati sodelovanje velikih sil ter ovirati obnovo miru. Njihovo ravnanje ni zgrešeno samo v političnem in praktičnem smislu, marveč tudi v načelu, ker ustvarja nove težave in ovire za dosego uspeha na mirovni konferenci.

Kandidati za ZN

Pariz, 5. — Kubanska vlada je zahtevala dostop na pariško konferenco.

Nadalje prosijo za sprejem med Združene narode Švedska, ki je od raznih držav že dobila povoljen odgovor, Portugalska in Island.

La Guardia o ropanju Unrrinih pošiljk v tržaškem pristanišču

„Vojaška uprava mora dobave Unrre zaščititi, ali pa mora odkrito in javno priznati, da tega ne more storiti."

New York. — «Associated Press» poroča:

Generalni ravnatelj Unrre La Guardia je poslal 28. julija iz Beograda brzojavko generalnemu majorju Leeju, vršilcu dolžnosti komandanta glavnega stana angloameriških sil v Caserti v Italiji. V brzojavki protestira proti tatvinam Unrrinih pošiljk v tržaškem pristanišču, ki so namenjeni Jugoslaviji, Avstriji, Češkoslovaški in Madžarski. La Guardia je ocenil, da znaša vrednost izropanega blaga več milijonov dolarjev ter opisal razmerje, ki vlada v Trstu, kot žalostno in neznosno.

Brzojavka se glasi:

«Podrobnosti, ki govorijo o več sto primerih ropanja — večkrat izropan iz vagonov ves tovor — so postale sedaj navadne stvari, ki so znane. Nima smisla, da bi se o tem še naprej razgovarjali. Vojaška uprava mora te dobave zaščititi ali pa mora odkrito, javno in uradno priznati, da tega ne more storiti.

V primeru, da se mojim zahtevam ne bo zadostilo, bom to stvar predal najvišji instanci prizadetih vlad, namreč Združenim državam Amerike in Velike Britanije.

V Beogradu se je zvedelo, da je v začetku t. l. glavni stan zavezniških sil dovolil, da jugoslovanske oborožene straže spremljajo Unrrine dobave od Trsta do Morganove črte, da pa je bilo pozneje to dovoljenje ukinjeno in da so namesto jugoslovanskih straž prišle neoborožene straže štirih držav, ki sprejemajo Unrrino blago. Končno so bile ukinjene tudi te straže.

Dobiti moram vaše pooblastilo, da bi lahko pozval vlade držav, ki sprejemajo Unrrino blago, naj dajo na razpolago oborožene čete. Nam niso potrebni opazovalci, nam so potrebni čuvarji».

La Guardia je označil sedanjo stražno službo v Julijski krajini kot skavtsko igračkanje in je izjavil, da «straže očitno niso zmožne opravljati svoje dolžnosti, zlasti pa jim ni mogoče zaupati tega posla brez primernega nadzorstva in zaščite».

La Guardija je nato podal obtožbo, da obstaja organiziran sistem ropanja in tatvin, ki je tako obsežen, da ne bi mogel biti brez vednosti organov, ki bi morali ščititi te dobave.

Morgan je, svojem odgovoru izjavil, da ni dokazov tatvin in prekinitve pošiljanja blaga v velikem obsegu in da gotovo ni nikakega primera, v katerega bi bila zapletena vojaška ali civilna policija.

Po poročilih Anse je La Guardia označil odgovor namestnika vrhovnega poveljnika na Sredozemlju generala Leeja na njegovo brzojavko, v kateri je zahteval takojšnje ukrepe zaradi tatvin ustanove Unrre v tržaškem pristanišču, kot nezadovoljiv. Po istem poročilu je La Guardia izjavil, da ni obupal v uspešno rešitev tega stanja. Dodal je: «Če bi mi pustili privesti na to mesto 25 policajev iz New Yorka, bi z lahkoto uredil to zadevo».

Zasedanje Unrre v Ženevi

Ženeva, 5. VZN. — Glavni tajnik Združenih narodov Trygve Lie je izjavil danes na zasedanju ustanove UNRRA, ki se je vršilo v poslopju, ki je bila last Zveze narodov, da se čuti «odločno opogumljenega in da zaupa v bodočnost» po svojem novem potovanju po Evropi.

Glavni ravnatelj ustanove UNRRA Fiorello La Guardia je uradno odprl peto zasedanje in se je zahvalil Lie-ju, «da je pometel pajčevine v poslopjih» in da jih je dal na razpolago ustanovi UNRRA.

Lie je rekel: «Delo ustanove UNRRA je dopolnilo k temu, kar dokončujejo v Parizu. V letu 1918 niso bili zavezniki in združene sile pripravljeni, da bi ustavili uničenja in gospodarsko ter socialno revščino, ki so sledile prvemu svetovnemu spopadu. Obnovo in pomoč niso nikdar razvili na mednarodni osnovi.

To je pripomoglo k pripravi terena, da je mogel vstati nacizem in fašizem. To pot nam je uspelo preprečiti podobne razvoje, kar je nemala zasluga ustanove UNRRA.

Ta organizacija je prispevala važen delež s tem, da je postavila temelje, na katere bo mogoče graditi učinkovit mir, saj ne more biti miru brez pravice, dela, hrane in podpore za vse.»

Mednarodna ženska zveza zahteva izpustitev tržaških antifašistk

Pariz, 5. — *Mednarodna demokratična ženska zveza je poslala štirim zunanjim ministrom Byrnesu, Molotovu, Bevinu in Bidaultu pismo, v katerem izraža željo po posredovanju pri odgovornih oblasteh za takojšnjo izpustitev na svobodo antifašističnih žena Trsta in Julijske krajine, ki so bile aretirane zaradi svojega demokratičnega delovanja. Pismo pravi med drugim: «Na tisoče žena so zaprli in mučili v temnih nacističnih celicah in danes ne moremo dovoljevati, da bi se tem ženam, ki so se med vojno borile za demokracijo, zopet kratila svoboda.*

Delegacija sovjetskih žena odpotovala v Avstralijo

Moskva, 5. - Tass — 4. avgusta je delegacija sovjetskih žena odpotovala v Avstralijo. Delegacijo sestavlja ing. Gurina, članica kolegija sovjetskega trgovinskega ministrstva, Tjulenova, prof. Suškina, pesnica Ševeleva in tajnica antifašističnega odbora sovjetskih žena Jakovljeva.

Maršal Tito v Beogradu

Beograd, 3. — Maršal Tito se je vrnil s potovanja po Jugoslaviji.

Utrditev enotnosti med jugoslovanskimi in bolgarskim narodom

Sofija, 5. - Tanjug — Regent Todor Pavlov je poslal prvemu kongresu makedonske ljudske fronte brzojavko, v kateri izraža upanje, da se bodo velike in slavne demokratične ideje Ilindena, maršala Tita, Dimitrova in slavnih makedonskih partizanov uresničile z ojačenijem enotnosti Makedonije in z uresničenjem zgodovinskega bratstva in enotnosti južnih Slovanov.

Kongres je z brzojavko odgovoril, da se bo še nadalje trudil za utrditev bratstva in enotnosti med jugoslovanskimi in bolgarskimi narodi.

Jugoslovansko-nizozemska trgovinska pogodba

Beograd, 5. - Tanjug — V Beogradu so podpisali trgovinsko pogodbo med Jugoslavijo in Nizozemsko. Pogodba bo veljala do konca junija 1947. Jugoslavija bo uvažala elektrotehnične izdelke, sanitetske izdelke, stroje, kemijske izdelke in razne polprodukte. Izvažala pa bo les, tanin za strojenje kož, razne rude, vino, hmelj in drugo blago.

Jugoslavija zvesta prijateljica Albanije

Tirana, 5. - Tanjug — List «Baskimi» poudarja obrambo albanskih pravic, ki jo vzdržuje Jugoslavija in omenja zahteve jugoslovanskega delegata Moše Pijade v Parizu, naj bi se Albanija povabila na mirovno konferenco. List zaključuje: «Nova Jugoslavija je prava in zvesta prijateljica Albanije. Prva je priznala našo demokratično vlado. Njeno zadržanje v obrambi naših pravic predstavlja najboljši dokaz, kako čutijo jugoslovanski narodi do Albancev.» V zaključku izreka hvaležnost Albancev Jugoslaviji in maršalu Titu za pravično obrambo njihovih pravic.

Beograd, 4. VZN. — Danes sporočajo iz Beograda, da je Albanija sprejela povabilo Združenih narodov, naj pošlje v New York zastopnika, da bo podal informacije o zahtevi za vstop med Združene narode. Albanski ministrski predsednik, general Enver Hodža je poveril to nalogo ministru brez listnice Tuku Yakhoy.

Dr. Smodlaka odpoklican

Beograd, 5. VZN. — Po odredbi jugoslovanske narodne skupščine so dr. Josipa Smodlako, jugoslovanskega zastopnika pri nadzorstvenem svetu za Italijo, odpoklicali z njegovega mesta.

Stališče Jugoslavije o vprašanju večine

Thorez o Nemčiji

Rouen, 5. — Podpredsednik ministrskega sveta in generalni tajnik komunistične stranke Maurice Thorez je včeraj izjavil, da potsdamski sklepi jasno govorijo, kaksna mora biti politika glede Nemčije: likvidirati je treba fašizem v Nemčiji in izvesti vojaško in gospodarsko razorožitev Nemčije. Dejal je tudi, da je potrebno internacionalizirati Porurje, doseči posebni režim za Renanijo in združiti Posarje v francoski gospodarski in denarni sistem. Poudaril je tudi, da je potrebno privesti Nemčijo na pot demokratičnega preporoda.

Thorez je nadalje izjavil, da razni bloki ne pripomorejo k ustvaritvi miru. Varnost Francije ne more sloneti na ustvarjanju protivnih blokov, pač pa na tesnem sodelovanju med vsemi malimi in velikimi narodi. Na koncu se je Thorez izjavil za enotno stranko delavskega razreda.

Nenni želi raztegniti internacionalizacijsko področje

Rim, 5. - VZN — Minister Pietro Nenni se je danes popoldne vrnil iz Pariza v Rim in je pristal z letalom na letališču Ciampino ob 16.30.

Takoj pri izstopu iz letala je Nenni izjavil uradniku «Anse»:

«Moje potovanje je imelo dva namena: prvi je bil, da sporočim zunanjim vladam stališče italijanske vlade o mirovnem vprašanju, drugi, da obvestim italijansko vlado o mišljenju štirih in manjših držav o tem, kar se nanaša na mirovne pogoje.

Nenni je vztrajal pri trditvah, ki jih je zastopal pri vseh razgovorih z raznimi političnimi osebnostmi, to je, da bi bila mirovna pogodba sprejemljiva za Italijo le, če pride do nekaterih sprememb razširitev mednarodnega področja Trsta, vključujoč vso zahodno obalo Istre in Pulja, odložitev vprašanja kolonij brez predhodne odpovedi italijanske suverenosti, izboljšanje pogojev pri uporabi in proizvodnji električne sile, ki jo proizvajajo na področju Brige, Tende in Moncenisija, če bi ta področja dodelili Franciji.

«Govoril sem z Byrnesom, Attleejem in Molotovom — je nadaljeval Nenni — ne samo o mirovnih vprašanjih, temveč tudi o vprašanjih, ki jih moramo rešiti takoj po sklenitvi miru. Vsi trije so izjavili, da moremo razpravljati o teh vprašanjih v dotičnih prestolnicah ter najti rešitev, ki bo ustrezala gospodarskemu preporodu Italije.»

Grčija pred plebiscitom

Teroristična politika monarhistične Tsaldarisove vlade

Moskva, 5 —. Diplomatični opazovalec «Pravde» piše, da zavzema sedaj, ko se bliža dan plebiscita, monarho fašistični teror v Grčiji izredno ostrost.

Enostransko ravnanje Tsaldarisove vlade se posebno vidi v preganjanju grških sindikatov. Ni dolgo tega, ko se je splošna zveza dela vključila v svetovno sindikalno zvezo. Ta zveza je poslala v Grčijo posebno komisijo, ki je ugotovila, da je delavska zveza organizacija, ki je kvalificirana, da predstavlja velike delavske množice v državi.

Tsaldarisova vlada je večkrat poskušala uničiti grške sindikate, ko je ugotovila, da so bili njeni poskusi zaman, je nastopila z odprtim nasiljem. Uničevanje grških sindikatov se dogaja v času, ko sta podpredsednik svelovne sindikalne zveze Leon Jouhaux v Grčiji.

Dogodki v Atenah, ki kažejo splošno stanje v Grčiji, so izzvali odgovor demokratičnih krogov vsega sveta. Le-ti se zgražajo nad teroristično politiko monarhičnih in fašistične Tsaldarisove vlade in nad politiko njenih zaščitnikov v inozemstvu.

Atene, 5. - Tass — Večina listov v Atenah ni 4. avgusta izšla zaradi stavke tiskarjev, ki zahtevajo 40% povišek plače.

V Solunu so proglasili 24 urno splošno stavko v znak protesta proti terorju in proti oviram in zatiranju v škodo sindikatov.

Borba z letali in tanki

Atene, 5. - Tass — Po poročilih tiska izvršujejo te dni grške čete skupno z orožniki v coni Olimpia velike kazenske operacije proti «banditom».

List «Elefteria» poroča, da so vladne edinice, ki so jih podpirali tanki, po dveh dneh bojev zavzele vas Agriropulon. Lista «El Fininon» in «Vradimi» poročata, da sodelujeta pri teh operacijah razen orožništva tudi 9. in 15. divizija in da so ofenzivo proti hriboviti pokrajini izvedli sočasno s severozahoda in z juga. Operacije vodi vrhovni poveljnik 2. korpusa Guorgolis. Ko so se čete morale nekoliko umakniti, je stopilo v akcijo letalstvo; 4 bombniki so odvrgli nekaj bomb.

Notranji minister in pomočnik šefa angleške vojaške misije sta prišla na mesto bitke kot opazovalca.

Zervas brani Mihajloviča

Beograd, 5. - Tanjug — «Borba» komentira članek Zervasovega tiska, ki je sprožil izzivalno kampanjo proti Jugoslaviji. List pravi, da je vzrok te nove kampanje proti Jugoslaviji sodba proti izdajalcu Mihajloviču. Celo po vseh dokazih, ki so prišli na dan na razpravi proti Mihajloviču, Zervas še vedno trdovratno brani Mihajloviča. Med razpravo so prišle na dan zveze med Mihajlovičem in Zervasom. Njihovi skupni načrti spominjajo na stari, protiljudski režim v Jugoslaviji in Grčiji. «Borba» poudarja, da predstavljajo taka izzivanja nevarnost, ker gredo za tem, da bi ustvarila nerede in rušila mir med balkanskimi narodi. List zaključuje, da se jugoslovanski narodi zavedajo, da grški narod, ki ljubi svobodo in uživa vse simpatije jugoslovanskih narodov, ne nosi nobene odgovornosti za to obrekovalno kampanjo proti Jugoslaviji. Grški narod sam je hudo trpel pod monarho-fašističnim režimom.

Turška vlada odstopila

Ankara, 5. VZN. — Turška vlada pod predsedstvom Saragiogluja je včeraj nenadoma odstopila.

Predsednik republike je za sestavo nove vlade pooblastil bivšega ministra za obrambo in notranje zadeve.

Menijo, da v novi vladi ne bo udeležen nobeden od ministrov Saragioglujeve vlade, razen zunanjega ministra Hassana Saka.

Demokratične stranke za razveljavljenje volitev

Ankara, 5. AFP. — Vodilni odbor demokratične stranke je izdal poročilo, v katerem izjavlja, da bo demokratična stranka uporabila vsa zakonita sredstva za dosego razveljavljenja volitev.

Stranka smatra za protizakonite številne zlorabe v teku volitev.

Istambul, 5. - AFP — Demokratična stranka je organizirala veliko protestno zborovanje. Govorniki so ostro kritizirali zadržanje oblasti in predstavnikov ljudske republikanske stranke med volitvami v Medijilia. Tudi v Adanu je bilo veliko zborovanje, ki se ga je udeležilo 20.000 oseb. Udeleženci zborovanja so poslali predsedniku republike in ministrskemu predsedniku protest proti kratenju svobode med volitvami.

Ineni zopet predsednik republike

Ankara, 5. VZN. — Izmet Inenija so tretjič izvolili za predsednika turške republike na volitvenem zasedanju velike narodne zbornice, ki je bila danes v Ankari.

Ker so člani opozicijske demokratske stranke glasovali za maršala Fevzi Chacmaka, predsednik tokrat ni bil izvoljen s tradicionalno enoglasnostjo zbornice.

Milijon Nemcev že zapustilo Poljsko

Varšava, 5. VZN. — Do 1. avgusta je zapustilo Poljsko en milijon Nemcev. Iz Spodnje Šlezije je odpotovalo 675.000 ljudi, iz pokrajin Opolo 100.000, drugi pa iz raznih znova osvobojenih področij.

„Morale"

G. polkovnik Bowman je poslal Enotnim sindikatom pismo, v katerem odločno odbija zahtevo po vrnitvi zaplenjenih živil. V pismu se tudi sklicuje na svoje prejšnje izjave o «nemoralnosti» nabiranja živil v «politične namene».

Pred kratkim smo v nekem članku zapisali, da je svoboda zelo relativen pojem, še bolj relativna pa je morala, zlasti v politiki.

Tu se ne bomo spuščali v razglabljanja o morali. Ugotoviti bi le hoteli, da nam ni morala nikoli služila za prikrivanje kričečih družbenih protislovij. Naš narod je iskren, ni hodil v šolo k Macohiavelli-ju in imenuje vsako stvar z njenim pravim imenom. Naš narod ni nikoli nosil v desni svetlo pismo, v levi meč, ampak se je čisto prirodno moralno ravnal. Zato ne razumemo sklicevanja na moralo.

Kajti kmet, ki se je v svoji revščini odpovedal včasih zadnjemu grižljaju in ga poslal svojemu tovarišu delavcu v mesto, je za nas človek z zelo visoko razvito moralno zavestjo, z globokim čutom solidarnosti, kakršnega najdemo le pri ljudeh, ki se zavedajo svojih družbenih dolžnosti. Tak kmet pa tudi ni kršil dolžb o racioniranju, ker se je prostovoljno odrekel svojim obrokom. G. polkovnik sicer pravi, da bi živila, «ki jih sindikati in njihovi pristaši še pridržujejo, rešila življenje tisoč osebam v drugih manj srečnih delih sveta.» Ne glede na to, da nismo več v onih idiličnih svetopisemskih časih, ko so se dogajali čudeži s kruhom in ribami, bi hoteli opomniti g. Bowmana, da bi bilo mnogo bolj pametno in pravično, če bi dal rekvirirati vse dobrote, ki so jih tržaške izložbe polne in ki jih prodajajo po črnoborzijanskih cenah petičnim gospodom, ter jih poslal v omenjene kraje. Sicer mislimo, da je v Trstu že toliko lačnih ljudi, da bi morali prej te nasititi s temi živili.

Nemoralnosti črne borze se g. polkovnik, kakor se zdi, v teku svojega dela pri nas, ni zavedal. V Franciji velja za črnoborzijance smrtna kazen. La Guardia je izrekel priznanje jugoslovanski vladi, ker ji je uspelo zatreti črno borzo. V coni A pa se črna borza — pardon «svobodna trgovina» — že nad leto dni nemoteno razvija pred očmi ZVU. Nihče ni opazil, da je nemoralna. Nihče ni videl nemoralnosti v tem, da si premožni sloji lahko nabavijo vse, medtem ko smejo ljudje, ki žive le od svojega dela, le ogledovati založene izložbe.

Ali niso teh živil odtegnili splošni preskrbi prebivalstva in jih nakopičili le za ozek krog privilegirancev, ki so si lahko privoščili vse, medtem ko ljudstvo strada. Za te ne veljajo načela morale?

Kaj je torej «morala» — morala ali oblika znane nepristranosti?

X. Y.

Slov. Benečija-odskočna deska italijanskega imperializma

Medtem ko se v Parizu sklepa mirovna pogodba, ki določa meje med Jgoslavijo in Italijo, se nikjer tako nesramno in odkrito ne manifestira vojno hujskaštvo, povsem očitna agresivnost italijanskega šovinizma proti vzhodu, kot v videmski provinci. Medtem ko na eni strani izginjajo čez noč partizanski borci — predvsem garibaldinci — in se polnijo videmski zapori z antifašisti, ki jih na tožbe starih fašističnih roparjev in teroristov dolžijo tatvin in umorov, se na drugi strani zaganjajo organizirane fašistične klike v vse ono, kar je pod dolgoletnim italijanskim raznarodovanjem še chranilo slovensko zavednost v Benečiji.

List «Il tricolore», ki sta ga celo videmski in čedadski CLN obsodila, napadata poštene slovenske duhovnike v Benečiji kot so msgr. Ivan Trinko, don Gorenščak, don Cuffolo, don Kračina in don Jakulin. List «Il tricolore« odkrito hujska k nasilju: «Veliki odločajo, ker so močni, proti temu se moramo mi braniti s silo» — smo brali nedavno v tem hujskaškem glasilu.

Javna tajnost so danes oborožene bande v Benečiji pod vodstvom starih fašističnih veljakov in ozopovskih častnikov z nič boljšo preteklostjo. V videmski provinci, ki stoji še pod zavezniško vojaško oblastjo, se je tako zgodilo, da so na slovenski beneški zemlji — v St. Petru ob Nadiži in na Stari gori izzveneli govori ozopovskega polkovnika Jusa v prave fašistične manifestacije z odkritim vzklikanjem «Viva il Duce»!

Nov slavospev fašizmu na izrednem porotnem sodišču

Včeraj se je zagovarjal pred izrednim sodiščem zloglasni puljski fašistični tajnik Delavske zveze in republikanski fašistični triumvir. Očitali so mu tudi organiziranje skvadrističnih band, ki so terorizirale puljski okoliš. Obtoženi se poraša s fašistično izkaznico iz leta 1919. Poveličeval je razmere pod fašizmom v Istri. Kljub njegovemu prikazovanju ljubezni in sodelovanja med fašističnimi veljaki in delavstvom, mu je predsednik sodišča očital, da je spadal med najzagrizenejše in najbolj zasovražene fašistične veljake v Pulju. Razpravo proti temu mučeniku italijanstva v italianissimi Istri so preložili.

Resnica o dogodkih v Boršt u

V objavo smo prejeli naslednjo izjavo:

Podpisani Malalan Franc, župnik v Boršt u, Petaros Alojzij, vaški načelnik, stanujoč v Boršt u št. 100, in Zerjal Franc, vaški podnačelnik iz Boršta št. 55,

izjavljamo:

v zvezi z dogodkom v Boršt u dne 3. avgusta t. l., ko je hotela civilna policija iz Trsta aretirati tov. Petarosa Danila, gostilničarja iz Boršta št. 60, in glede na objave o teh dogodkih v listih «Voce libera», «Messaggero Veneto», «Giornale Alleato» s 3. oz. 4. avgusta,

1) da so dogodki 3. 8. posledica maščevanja in napačnih informacij;

2) da je Petaros Danilo iz Boršta št. 60, ki je predmet neutemeljenih napadov s strani omenjenih časopisov popolnoma neomadeževane preteklosti, zaradi česar uživa med sovaščani in prebivalci Brega zaupanje in ugled;

3) da je Petaros Danilo pomotoma že bil v zaporih od 8. 1. 1945 do 27. 3. 1945 pod težo istih obdolžitev po zaslugi zloglasne Collottijeve bande;

4) da imenovani ni nikoli niti v času narodno osvobodilne borbe nikomur prizadel krivice, še manj pa kogar koli umoril, mučil ali vrgel v jamo, ali ukazal izvršiti podobna dejanja, kakor zatrjujejo omenjeni časopisi;

5) ljudstvo, ki je preprečilo aretacijo tov. Petarosa Danila iz št. 60, je ravnalo v popolni zavesti, da brani nedolžnega sovaščana pred ponovnimi krivicami;

6) trditve «Voce libera», «Messaggero Veneto» in «Giornale Alleato» so laži in podle klevete, kolikor se tiče napadenega Petarosa Danila.

To izjavo podajamo, ker se strinja z resnico in je izraz prepričanja prebivalstva z Brega.

Boršt, dne 5. avgusta 1946.

(sledijo podpisi)

Bacolis oproščen

Kakor smo že poročali v nedeljski številki je bil oproščen profesor Bacolis, ki je s svojim procesom vzbudil toliko vznemirjanja v tukajšnih CLN-ovskih krogih. Branila sta ga odvetnika Monticco in Kezič. Oba sta zahtevala popolno oprostitev.

Stališče obrambe je okrepilo predvsem dejstvo, da se mnoge priče niso odzvale pozivu — kar je predvsem pripisati dejstvu, da bi morale sicer načeti kočljivo poglavje, kako to da CLN-ovskim veljakom kljub zatrjevanemu ovajanju s strani Bacolisa v dobi najhujšega nemškega nasilja ni bilo nič hudega in so vsi ostali živi in zdravi. Bila bi tudi najbrže nekoliko kočljiva zadeva prikazovati svoja lastna mučenja, o katerih je bilo mnogo govora, ki pa jih je najbrže težko brez nevarnosti osmešitve opisati pred sodiščem, če jih ni človek dejansko doživel...

Odsotnost mnogih prič nas je zato oropala nedvomno marsikakšnega zanimivega odkritja (ki najbrž ne bi bilo v prid CLN-u) ojačala pa je stališče obrambe, ki je glede na pomanjkanje obtežilnih prič lahko pravniško bolje utemeljevala svojo tezo o obtoženčevi nedolžnosti. Sodišče je oprostilo prof. Bacolisa zaradi pomanjkanja dokazov — po dveurnem posvetovanju.

Šestnaist oseb aretiranih pri neki policijski akciji pri Tržiču

Zavezniške vojaške oblasti so javile danes, da so med združeno akcijo vojaške in civilne policije na področju severno od Tržiča aretirali 16 oseb.

Pismo antifašističnih jetnikov polkovniku Bowmanu

Antifašisti iz zaporov v ulici Tigor so poslali g. polk. Bowmanu pismo, v katerem zahtevajo 1. odpravo navade sodišč, da se ne všteva preiskovalni zapor v kazen. (Tako morajo često antifašisti po enomesečnem zaporu šele često začeti z izdržanjem svoje kazni!).

2. da ne bi več ravnali z antifašisti kot z navadnimi zločinci, temveč kot s političnimi jetniki, s spoštovanjem, ki ga uživajo danes antifašistični borci po vsej osvobojeni Evropi.

3. Zaprti antifašisti zahtevajo tudi, da bi prenehala špekulacija s hrano na račun jetnikov in predlagajo, naj se ukine sedanji način oskrbe. Oskrba naj se prepusti neposredno ravnateljstvu zaporov.

Bela stavka v tovarni SOLVAY

V soboto so vsi delavci tovarne SOLVAY prišli na delo. V znak protesta proti odpustu z dela 6 delavcev pa niso ves dan nič delali. Teh šest delavcev so odpustili zaradi dogodkov, o katerih smo že poročali, ko so delavci pretepli nekaj predstavnikov Julijskih sindikatov. Za vse te dogodke so odgovorni voditelji «Julijskih sindikatov» sami, ker so že večkrat izdali interese delovnega ljudstva.

Delavci v tovarni Solvay odločno zahtevajo, da njihove tovariše zopet sprejmejo na delo in so pripravljeni boriti se do kraja, dokler ne bodo ugodili njihovim zahtevam.

Kako udarniško delajo v coni A

Organizacija Primorskih partizanov v Brdih nudi vso potrebno delovno pomoč tistim družinam, ki so izgubile v vojni sinove in gospodarje in tudi tistim, katerih sinovi služijo še vedno v J. A. V Steverjanu so bivši partizani zadnje dni napravili 379 ur prostovoljnega dela, V Fojani 150, v Kozani 60, v Šmartnem 150, v Biljanj - Dobrovo 168, v Snežatnem 60. V Slovrencu so s prostovoljnim delom napravili nagobrne krže vsem ki so padli v vojni in so tam pokopani. V Hlevniku so pripravili en voz drv za potrebe okrajnega odbora. V Gonjaču so pokosili senozet revni vaščanki in pomagali pri popravi vaške poti. Napravili so tako skupno 180 ur dela.

92 mladincev in mladink iz Brd je napravilo štiri dni oz. 826 ur skupnega prostovoljnega dela v prid počitniški koloniji v Kojskem. Mladinci so lepo uredili dvorišče pred gradom in vrt, pobarvali veliko dvorano, ki jo bodo uporabili v prihodnje kot obednico za otroke. Mladinke so prale, šivale in snažile. Tako je kolonija, kjer letujejo otroci iz Trsta in Gorice, v najlepšem redu.

Počitniške kolonije za primorske otroke

Sijajen uspeh ljudske požrtvovalnosti in samopomoči

Protifašistične ljudske organizacije v coni A in socialni odseki ljudske oblasti v coni B so dale z organizacijo počitniških kolonij vzvišen primer, kako je mogoče z organizacijo složnega ljudskega sodelovanja usmeriti požrtvovalnost in zavednost našega ljudstva in doseči pomembne, naravnost še nevidene uspehe pri potrebnih človekoljubnih akcijah.

Pa pustimo suhe številke, da same govore! — V Portorožu je danes v počitniški koloniji 120 otrok, v Kojskem 93, v Livku 50, v Čezsoči na Bovškem 54, v Skrilju (Ajdovščina) 76, v Cerknem 30, v Ilirski Bistrici 80, v Kozini-Herpeljah 80, v Kamniku 350.

Otroci so v teh kolonijah približno od 15. julija. Prva skupina se vrne med 3. in 5. avgustom, nato pa pride zopet isto število drugih otrok v te kraje (980 otrok). Razen tega jih bo odšlo še 300 v Kranj, 400 v Radeče in Mokrice, 350 v razne počitniške kolonije na Štajersko (Konjice, grad Žovnek, Pečka, Ribnica) in k Sv. Duhu na bohinjskem jezeru. Enako število otrok bo šlo v te kraje na počitnice s tretjo skupino. Povrh tega so sprejele razne družine v coni B na oddih še 600 otrok. Tako je ljudstvo s svojo lastno organizacijo preskrbelo zdrave počitnice 5.413 otrokom. Od teh jih je 2.720 iz Trsta, 990 iz tržaškega okrožja, 1.703 pa iz goriškega okrožja.

Otroci so predvsem partizanske sirote, otroci invalidov in borcev ter brezposelnih delavcev. V Kojskem, Livku in Čezsoči vzdržuje kolonijo ljudstvo samo, v coni B in v Sloveniji pa so otroci gostje.

V vseh kolonijah imajo otroci petkrat dnevno hrano po želji (kolikor kdo hoče), imajo stalno zdravstveno nadzorstvo, personal je z njimi nadvse ljubezniv, tako da se je marsikateri otrok jokal ko je odpotoval iz kolonije. Otroci, ki so pri družinah, uživajo kar največjo ljubezen in se posamezne družine boje trenutka, ko jih bodo dragi gostje iz cone A zapustili. Že sedaj jih vabijo na počitnice prihodnje leto.

Otroci, ki so se do sedaj vrnili, (iz Portoroža) so se zredili do 3 kg, v gorskih kolonijah pa nad 3 kg povprečno. Upoštevati je, da so prišli v kolonije skoraj sami slabokrvni in slabokrvni otroci, ki inklinirajo k tej ali oni bolezni. V kolonijah so se očividno v nekaj dneh ob obilni hrani močno popravili.

V vseh kolonijah so italijanski in slovenski otroci, ki se med seboj zelo dobro razumejo. Kulturne prireditve imajo v materinskem jeziku in uresničujejo idejo bratstva med narodi. V vseh naših kolonijah je neverjetno živo, povsod naletiš na igro, pesem in radost otrok, kakor tudi vseh tistih, ki so v njihovi bližini.

Otroci so se vrnili in se vračajo domov vsi v novih oblekah, okrepljeni, zarjaveli in vedrih lic. Starši so presrečni, da so njihovi otroci dočakali to, za kar so se oni žrtvovali in borili, in so neizmerno hvaležni bratom in sestram, tostranu in onstran meje ze vse, kar so storili za njihove otroke.

Zgledujmo se

Otrokom v počitniški koloniji pred odhodom podarili oblačila

Dne 4. avgusta je odpotovala na svoje domove prva skupina 80 otrok, ki je letovala v počitniški koloniji v Kojskem. Pred odhodom so briške žene obdarile tržaške in goriške otroke z novimi copatkami s čokolado in drugim. Uprava kolonije pa jim je preskrbela nove oblekce.

Dan pred odhodom so otroci uprizorili poslovilno kulturno prireditev s točkami, ki so se jih naučili v Brdih.

Podaljšanje delovanja izrednega porotnega sodišča

V naslednjem podajamo besedilo splošnega ukaza ZVU št. 41 - C, s katerim podaljšujejo za določeno dobo delovanje izrednega porotnega sodišča, ki so ga ustanovili s proglasom št. 5. Izredno porotno sodišče bo nadaljevalo svoje delovanje za nadaljnjo dobo treh mesecev od 8. avgusta 1946 dalje. Sodišče bo z vso svojo oblastjo in pravilogami, ki jih podrobno navaja proglas št. 5, nadalje imelo polno veljavo, kot da so ga ustanovili za nadaljnjo dobo treh mesecev poročeni z 8. avgustom 1946. Ta odredba bo stopila v veljavo na predvečer roku 8. avgusta 1946.

Podaljšanje roka za izplačilo nagrad za izročitev pšenice v zbirališča

ZVU sporoča sledeče: Splošni ukaz št. 61-D: Potrebno je podaljšati rok, ki je potreben za izplačilo nagrad za pravočasno oddajo žita v narodna zbirališča v delu Julijske krajine, ki jo upravljajo zavezniške sile. Točka 2 (d) člena X. splošnega ukaza št. 61-B se ukine in nadomesti s sledečim: d) za kolikočne, oddane zbirališčem do 15. avgusta, 300 lir za stot.

Podaljšanje trgovinskega sporazuma med Italijo in Švedsko

Trgosko industrijska poljedelska zbornica v Trstu sporoča: trgovinski sporazum med Italijo in Švedsko, ki je potekel 31. maja t. l., se podaljšali za šest mesecev. V teh šestih mesecih veljajo iste dolžnosti razen nekaterih sprememb in dodatkov. Med te dodatke prištevamo tudi, da so v novem polletju podvojili uvozne kontingente v prid posameznim tvrdkam. Niso dovolili ne nove prošnje za uvoz razen za ono blago, katerega kontingenti niso posebej določeni. Med dodatke prištevamo tudi «recipročne posle» (vrsta kompenzacij) in nekatere določbe o izvozu konoplje.

Besedilo trgovinskega sporazuma med Italijo in Norveško

Trgosko industrijska poljedelska zbornica v Trstu sporoča: pravkar smo dobili popolno besedilo italijansko norveškega sporazuma, podpisanega 20. julija t. l., ki je stopil v veljavo 1. avgusta t. l. Besedilo si lahko prizadeti ogledajo v uradu za informacije. Prošnje za uvoz je treba predložiti ministrstvu do 31. t. m.

Prost prevoz na carinarnicah

Trgovsko industrijska poljedelska zbornica v Trstu sporoča: ministrstvo za zunanjo trgovino obvešča, da ni več treba predložiti na carinarnicah potrdila trgovske zbornice z navedbo uvoznih in izvoznih dovoljenj ali podatkov o kupovalnih pogodbah glede uvoza in izvoza blaga neposredno po carinarnicah v primerih, ki jih določajo sporazumi s Švedsko, Španijo, Francijo, Belgijo in Dansko.

Nesreče

Preteklo noč se je smrtno ponesrečil kmet Filip Lisciach, star 65 let od Sv. Ivana št. 1771, ko je padel na senik in padel z višine 3 m.

— Včeraj so na tračnicah na trgu Duca degli Abruzzi našli grozno razmesarjeno truplo Costante Brana, starega 59 let, stanujočega v ul. Fabbri 2. Povozil ga je vlak UNRRE št. 9651

Tatvine

«3 di Coppe» je aretirala: Giovanni Manzonija z Lonjerske ceste, 20 zaradi nezakonite prilastitve. Carmelo Caputo, zaradi ranitve nekega narednika italijanskega Rdečega križa; Ferruccia Cerdinija, starega 18 let, zaradi ropa, izvršenega skupno s Casimirom Stopparjem, ki so ga aretirali že marca t. l.; Maria Pratacca starega 17. let stanujočega v ulici Sette Fontane 129, ki je zaradi žal zidoma in odnesel s seboj nekaj dragocenih predmete in obleke, ter Emilija Maurizija iz Tržiča zaradi nezakonite prilastitve.

Rojstva, smrti, poroke

Anagrafski urad občine mesta Trsta javlja: dne 4. in 5. avgusta 1946. leta je bilo rojenih 21 otrok, umrlo je 6 ljudi, porok pa je bilo 3.

UMRLI: Salla Vincenc, 67 let, Vatta Franc, 38 let, Pečar Ivan, 57 let, Klun por. Furlan Marija, 57 let, Sudich Laura, 2 leti, Bresich Ferruccio, 1 mesec.

POROKE: izvršene: Todaro Carmelo, poslestnik in Viezzoli Anita, gospodinja; vknjižene: Floody Maurice, kurjač in Kosi Maria, zasebnica, Cappellari Ottorino, mehanik in Marini Antonija, gospodinja, Bellini Italo, šofer in Mandich Nerina, živilja, Passuello Arturo, podoficir suhozemske vojske in Tomasic Slava (Gloria), gospodinja.

ZENITOVANJSKI OKLICI: Piras Aldo, član CP in Stutz Silvia, gospodinja, Davanzo Lucio, urednik in Assandri Aldina, gospodinja.

OD TRIGLAVA DO JADRANA

Fojana

POMOČ STAVKUJOČIM

Pri zbiranju hrane in sredstev za stavkujoče delavce so žene iz Fojane dosegle prvo mesto v Brdih. Razen obilo raznih živil so nabrale tudi 4.300 lir. Za časa splošne stavke so izvedle dve nabiralni akciji. Nadalje so darovale 1.650 lir za počitniške kolonije revnih otrok in sirot in se obvezale za tedensko nabiranje hrane v isti namen. Za potrebe svoje organizacije so darovale 870 lir.

Kanal

POMOČ SIROTAM

Antifašistična ženska zveza iz Kanala je že večkrat pokazala svoio požrtvovalnost in dobro srce, kadar gre za pomoč revnim in sirotam. V zadnji nabiralni akciji za otroke v počitniških kolonijah so žene iz samega Kanala zbrale 5.583 lir prostovoljnih prispevkov. Razen tega je sama tov. Draga Ravnik darovala 1.000 lir.

Vsem darovalcem iskrena zahvala!

Hum v Brdih

SOLIDARNOST S PREGANJANIMI

Te dni je policija brez kakega vzroka aretirala tov. Rudolfa Hlede iz Huma, ki je sin revne matere in brez imetka. Očeta so mu Nemci ubili. Da ne bi mati, ki je ostala doma sama, stradala, so prebivalci zbrali zanjo za prvo pomoč 1.345 lir. Prizadevajo se obenem za čim prejšnjo izpustitev aretiranega sina.

Volčjadraga

TOK UBIL MILADENICA

V soboto 3. avgusta okrog 19. ure se je pripetila v Volčjidragi huda nesreča. Mladenič Štefan Abramič iz Trsta, ki je bil v tej vasi na počitnicah, si je hotel utrgati sadje z drevesa. V tem hipu pa se je utrgala električna žica nad drevesom in mu padla na glavo. Močan električni tok je mladeniča onesvestil in je kljub hitri pomoči po eni uri izdihnil.

Gorica

ROPARSKI NAPAD

V soboto 3. avgusta okrog polnoči so neznanci napadli v ulici delle Acque Enrica Gallai iz ulice Torrioni št. 7 in ga s težkim predmetom močno udarili enkrat po glavi, da se je onesvestil. Ko je napadeni prišel k zavesti, je ugotovil, da je oropan listnice, v kateri je bilo tudi 800 lir. Policija je prišla na mesto, a ni izsledila napadalcev.

Podmelec-Klavže

ZDRUŽITEV ODBOROV

Pred kratkim sta se krajevna odbora SIAU za Klavže in Podmelec združila v en sam odbor, ki je že pričel s svojim delom in bo gotovo v najkrajšem času žel uspehe. Sedež novega odbora je na Ilovici, ki je središče Baške grape. Ob tej priliki je bilo v Podmelcu veliko ljudsko zborovanje, katerega se je udeležilo prebivalstvo vseh okoliških vasi, ki so vključene v novo enoto. Zbranim je spregovoril tov. Savo, član okrajnega izvršnega narodno osvobodilnega odbora za Tolminsko, ki je nazorno prikazal naloge v sedanjem trenutku in napovedal neizprosen in dosleden boj reakciji in špekulantstvu. Razen tega je pozval vse prebivalstvo k sodelovanju, da čimprej zaceli rane, ki jih je deželi zadala vojna, da čimprej ustvari boljše življenjske pogoje delovnemu ljudstvu. Z zborovanja so poslali resolucijo tov. E. Kardelju, v kateri izražajo svojo zahtevo po priključitvi J. K. s Trstom Titovi Jugoslaviji.

S. N.

Uspehi na slovenski nižji srednji šoli v Gorici

Nadaljujemo z objavo uspehov, ki so jih dosegli učenci in učenke v minulem šolskem letu na slovenski nižji srednji šoli v Gorici — *I b razred* (nadaljevanje).

Markočič Marica, Mikluž Bernarda, Mučič Silvana, Nanut Kazimira, Pahor Zlatka, Pušpan Vera, Sever Savina, Šuligoj Rafaela, Vidič Ljudmila, Vižintin Ada, Vižintin Mira, Weisenfeld Vida. *I. c razred:* Arčon Elda, Baša Nada, Bele Ersilija, Bele Savina, Berlot Antonija, Berlot Edvarda, Cej Danica, Fornazarič Marija, Gomišček Marija, Hvala Marija, Ipavec Alojzija, Kaligaris Antonija, Komel Marija, Komel Martina, Kumar Sidonija, Leban Zvonka, Lukman Julica, Martinuč Elvira, Podbršček Ivanka, Reščič Marija, Saksida Ivanka, Stantič Silva, Valentinčič Bogdana, Zidarič Bernarda, Žižmond Ana, Žižmond Vera. *I. d razred:* Bolčina Ivan, Brešan Karel, Kodelija Martin, Križnič Ivan, Medvešček Pavel, Rahotina Anton, Skolaris Franc, Stanič Vid, Stanta Franc, Tomada Renat, Tomšič Jordan, Trebše Ivan, Trebše Stanko, Vižintin Svitoslav. *I. e razred:* Bregant Rudolf, Brumat Ivan, Cotič Davorin, Češčut Ivan, Devetak Alojzij, Devetak Emil, Devetak Rudolf, Ferlat Marij, Flajs Dušan, Fornazarič Jožef, Hvalica Emil.

(se nadaljuje)

FIZKULTURA

Plavalne tekme za pokal «L. Frausin» v Miljah

V nedeljo dopoldne in popoldne so se vršile izbirne plavalne tekme za pokal «L. Frausin», katere je pod okriljem Zveze društev za telesno vzgojo v Trstu razpisalo Prosvetno društvo «Frausin» iz Milj. Dne 15. t. m. pa bodo Milje zopet pozorišče finalnih borb, ki se bodo vršile v obliki troboja med okraji Milje, Trst in Tržič.

Dopoldne so se pomerili med seboj mladinci in mladinke iz Milj ter dosegli sledeče tehnične rezultate: *50 m. prosto, mladinci:* 1) Steiner Italico, US Muggesana 30"2; 2) Petronio Bruno, US M. 31"; 3) Campanato Pino, US M. 31"2; 4) Tarlao Nino, US M. 31"4; 5) Pangaro Reddo, P. D. Frausin 31"4; 6) Gasvodic Gilio, US M. 33". *50 m. hrbtno, mladinci:* 1) Gardi Karlo, US M. 41"4; 2) Bossi Omero, P. D. Frausin 48"5. *50 m. prsno, mladinci:* 1) Ribari Giovanni, P. D. Frausin 41"2; 2) Robba Renato, US M. 31"3. *50 m. prosto, mladinke:* 1) Bratuš Ana, P. D. Vela 45"1; 2) Kuber Lida, P. D. Vela; 3) Dobrila Amelija P. D. Čerej.

Popoldne pa je bilo v Miljah kakor v čebelnjaku. Vsepovsod razigrani obrazi mladincev in mladink, ki so v eni izmed najlepših športnih panog tekmovali med seboj v hitrosti in vzdržljivosti ali pa vzsodbujali svoje miljence, da dosežejo čim boljše rezultate. Kritično bi bilo, da bi pohvalili posameznike, kajti vsi brez izjeme so pripomogli k temu, da je prireditev z organizacijske in tehnične strani popolnoma uspela. Tehnični rezultati so razveseljivi, če upoštevamo, da je večina izmed tekmovalcev prvič v življenju tekmovala na javni prireditvi in da ni imelo možnosti, da bi sistematično trenirala. Srečna pa je bila zamisel odločujočih, da so pričeli z organizacijo masovne vzgoje tudi na polju plavalnega športa. Želeti pa bi bilo, da bi se v prihodnosti podobne prireditve ponavljale in kar je še važnejše, da bi se pričela smotrna vzgoja plavalnega naraščaja pod strokovnim vodstvom.

Popoldanski tehnični rezultati so naslednji: *100 m prosto, mladinci:* 1) Solvi Luigi, P. D. Dugolin 1'17"2; 2) Kravs Egon, Enot. Sind. PNOO 1'22"; 3) Sedmak Lucijan, «Vesna» — Sv. Križ 1'22"4; 4) Skala Lionello, P. D. Tomažič 1'28"; 5) Svap Just, «Vesna» — Sv. Križ 1'33"3. *100 prsno, mladinci:* 1) Duranti Durante, P. D. Tomažič 1'32"; 2) Predonzani Guido, P. D. Dugolin 1'41"4; 3) Katalani Livio, P. D. Tomažič 1'42"1; 4) Sulčič Josip, «Vesna» — Sv. Križ 1'43"1. *100 m. hrbtno mladinci:* 1) Silič Livio, P. D. Tomažič 1'42"; 2) Padovan Luigi, «Vesna» — Sv. Križ 1'48". *Štafeta 3x100 mešano mladinci:* 1) P. D. Tomažič (Silič, Duranti, Skala) 5'8"2. *Štafeta 4x100 m. prosto mladinci:* 1) P. D. Dugolin (Margutti, Reims, Grilli, Solvi) 5'38"4; 2) P. D. Perosa. *50 m. prosto mladinke:* 1) Skerlj Ivica, P. D. Rojan 36"2; 2) Stanin Licia, P. D. Tomažič 44"; 3) Štefančič Nada, «Vestna» — Sv. Križ 46'8. *50 m. prsno mladinke:* 1) Saitz Mirella, P. D. Tomažič 53"2; 2) Pescatori Zdenka, P. D. Rinaldi 55"4.

«Triestina» zmagovalka finalnih plavalnih tekem za italijansko prvenstvo

Pred številnim občinstvom, ki je z živim zanimanjem sledilo vsem posameznim disciplinam, so se v soboto in v nedeljo v kopališču «Ausonia» vršile finalne plavalne tekme za italijansko prvenstvo. V sobotnem ženskem delu tekmovanja, v katerem so nastopile tekmovalke plavalnih društev iz Trsta, Rima, Milana in Trenta, je prvo mesto dosegla ženska ekipa plavalnega društva «Triestina». Mnogo zanimivejši je bil drugi del tekmovanja, v katerem so nastopile moške ekipe iz Trsta, Benetk, Florence, Pesare in Milana. Tudi tukaj je odnesla prvo mesto plavalno društvo «Triestina», vendar pa je moralni zmagovalec plavalno društvo «Olona» iz Milana. «Triestina» je zmagala zato, ker je bil plavalec Viardo, ki je zastopal barve plavalnega društva «Olona» iz Milana, diskvalificiran. Presenetil je odlični rezultat mladega tržačana Cambise na 100 m hrbtno ter rezultat Brunelleschija na 100 m prosto.

Tehnični rezultati, ŽENSKE: *400 m. prosto:* 1) Manazzon Compreger (Trento) 6'21", 2) Radivo «Olona» (Milan) 6'29"3, 3) Calligaris «Triestina» 6'30"6; *200 m. prsno:* 1) Scipioni «Triestina» 3'35"7, 2) Del Ry «Olona» 3'38"; *100 m. prosto:* 1) Kušnik «Olona» 1'18"1; 2) Sanotro «Trento» 1"18'5, 3) Penco «Triestina» R. N. 1'25"; *100 m. hrbtno:* 1) Giurco «Triestina» 1'28"6, 2) Emanuel «Olona» 1'33"6; *štafeta 3x100 mešano:* 1) «Triestina» (Giurco, Tolloy, Calligaris) 4"34'4, 2) R. N. Trieste 4"39'5; *štafeta 4x100 prosto:* 1) «Trento» 5'38", 2) «Asteria» 5'39"5, 3) «Triestina» 5'49"5. Končni rezultat ženski tekem je sledeči: 1) «Triestina», točk 5199.5; 2) «Trento», točk 5077,5; 3) «Olona», točk 4962.

Tehnični rezultati, MOŠKI: *1500 m prosto:* 1) Signori «Olona» 22' 17" 5, 2) Gennari «Pesara» 22" 25' 2, 3) Valentini «Benetke»; *400 m prosto:* 1) Manetti «Florence» 5' 8", 2) Paulon «Benetke» 5' 13" 9 3) Rubbini «Triestina»; *100 m hrbtno:* 1) Cambissa «Triestina» 1' 13" 4, 2) Bergamo «Olona» 1' 16"; *100 m prosto:* 1) Brunelleschi «Olona» 1' 1" 9, 2) Prekop «Triestina» 1' 3" 2; *200 m prsno:* 1) Bertetti «Triestina» 3' 10", 2) Moretti «Flor» 3' 44". *Štafeta 3 x 100 mešano:* 1) «Triestina» (Cambissa, Prekop, Bertetti) 3' 38" 2, 2) «Olona» 3' 39" 2. *Štafeta 4 x 200 prosto:* 1) «Olona» 10' 10" 2, 2) «Benetke» 10' 19" 8. *Končni rezultat tekem:* 1) Triestina točk 6966, 2) «Florencija» 6725, 3) Benetke» 6470.

Nogometni turnir za pokal «Delavske enotnosti»

Minulo soboto in nedeljo so na igriščih CRDA in Ponziana odigrali prvi dan tekem za pokal «Delavske enotnosti». Že prvi dan tekmovanja je pokazal visok tehnični nivo in veliko borbenost nastopajočih moštev, ki so igrali tako, da so navdušili številno občinstvo. Najboljša rezultata sta dosegli moštvi Ponziane in Dugolina, ki vodita v kvalifikacijski tabeli, medtem pa so morala moštva Gaslini, Frausin in Rinaldi dati vse iz sebe, da so z najmanjšimi rezultati premagali borbene nasprotnike. Tehnični rezultati: *skupina A:* Rolanese - Zadruge 3:3, Sv. Marko - Col 0:0, Rafinerija - Redivo 2:0, Dugolin - Rocol 4:0. *Skupina B:* Rinaldi - Costalunga 2:1, Ponzianina - Cebulec 4:0, Gaslini - Kavčič 1:0, Frausin - Pisoni 3:2.

Kvalifikacija:

SKUPINA A

Dugolin	1	1	0	0	4	0	2
Rafinerija	1	1	0	0	2	0	2
Sv. Marko	1	0	1	0	0	0	1
Col	1	0	1	0	0	0	1
Zadruge	1	0	1	0	3	3	1
Rolanese	1	0	1	0	3	3	1
Kraljič	1	0	0	0	0	0	0
Redivo	1	0	0	1	0	2	0
Rocol	1	0	0	1	0	4	0

SKUPINA B

Ponzianina	1	1	0	0	4	0	2
Gaslini	1	1	0	0	1	0	2
F. M. Rinaldi	1	1	0	0	2	1	2
Frausin	1	1	0	0	3	2	2
Pisoni	1	0	0	1	2	3	2
Costalunga	1	0	0	1	1	2	0
Montebello	0	0	0	0	0	0	0
Kavčič	1	0	0	1	0	1	0

Pokal «Stellio Fontanot

Prinašamo rezultate in kvalifikacijsko tabelo nogometnega tekmovanja za pokal «Stellio Fontanot»: Frausin - Zavlje: 4:2, Cassano - Boljunec: 5:0, Slavec - Škofije: 2:0, Frausin - Vivoda: 5:0.

L. Frausin	8	7	0	1	37	11	14
Slavec	8	4	2	2	10	8	10
Primorje	7	2	4	1	13	10	8
Zavlje	7	2	3	2	14	15	7
Cassano	7	1	3	3	8	9	5
Vivoda	7	1	3	3	8	17	5
Boljunec	7	2	1	4	7	18	5
Skofije	7	2	0	5	9	18	4

OBJAVE

FIZKULTURNA ZVEZA ENOTNIH SINDIKATOV javlja, da se bo sestanek, ki bi imel biti v sredo ob 19. uri, vršil 9. t. m. ob navedenem času. Na tem sestanku bodo morali predložiti imenike tekmovalcev za pokal «Delavske enotnosti».

Teniški dvoboj Trst-Milan

Na teniškem dvoboju med Trstom in Milanom, sta igralca Trsta Ebner in Scaunich premagala Milančana z rezultatom: 2:1. Odločilno točko sta si priborila šele v igri dvojic.

Sporočila in objave

Prireditve, predavanja in sestanki

SLOVENSKO PROSVETNO DRUSTVO SIMON JENKO V TRSTU. Danes bo ob devetih v prostorih kulturnega krožka «Kraljič» v Domu pristaniških delavcev prvi članski sestanek. Ob tej priliki se bodo sprejemali tudi novi člani.

KULTURN